

СÈ ПОВИСОКИТЕ ЦЕНИ НА ЕНЕРГЕНСИТЕ РЕЧИСИ ГИ "ИЗГЛОДАА" ФИРМИТЕ

Со последното, и тоа убедливо највисоко зголемување на малопродажните цени на нафтните деривати, Регулаторната комисија за енергетика ги надмина сите граници кога е во прашање формирањето на цените, и тоа од нејзиното основање. Скокот на цените на бензините ги вознемири граѓаните, кои пред покачувањето на цената стоеја во редици на бензинските пумпи за да купат бензин по стара цена, но и стопанствениците почнуваат да покажуваат загриженост за состојбата и знаци на паника.

разбира, доколку тие не ги зголемат цените на сопствените производи, но тоа, пак, е друга приказна. Како прво прашање е колку граѓаните "позитивно" ќе одговорат на ваквиот развој на настаните, или помасовно ќе се свртат кон сивата економија. Второ прашање е дали и странските партнери на македонските извозници ќе прифатат да играат по други "ноти", или едноставно ќе се преориентираат кон увоз од други земји, чии фирми имаат поддршка на државата, па полесно го пребрдуваат овој ценовен

Пишува:
Арсен КОЛЕВСКИ

ИНФЛАЦИЈАТ ФАБРИЧКИТЕ

Новото поскапување Регулаторната комисија го објаснува со рекордниот пораст на цената на суровата нафта на светските берзи. Минативе две седмици црното злато надмина 75 долари за барел, што е највисока цена воопшто откако нафтата се користи како гориво. Некои аналитичари предвидуваат дека цената може да достигне и до 100 долари за барел. Кога на ваквиот развој на настаните ќе се додаде и сè поизвесното зголемување на цената на гасот и на електричната енергија, за што барањата веќе се доставени до "регулаторите", тогаш економската слика на земјава наскоро неминовно ќе биде променета. На полошо, се разбира. Зашто ако досега "базата" трпеше некако, стегајќи го ременот до максимум, со најновите цени стопанството е доведено речиси на работ на колапсот, бидејќи одржувањето на тековната репродукција со овие цени веќе е невозможно. Се

Рекордно високите цени на нафтните деривати се една од главните причини за повисоката стапка на инфлација во земјава, која во првата половина од годината, во споредба со истиот период лани, ја помина границата од 3 отсто. А тоа е повеќе од проектираните 2,6 отсто на годишно ниво. Како на ова ќе влијае доколку се прифати барањето на "МЕРСО" за зголемување на струјата за околу 13 отсто, дополнително ќе се утврдува.

Ако досега најголем дел од македонското население не знаеше кога и дали воопшто ќе добие плата, знаеше барем кој производ колку чини. Една од ретките привилегии на земјите кои не се богати и се во транзиција се стабилните цени. Токму од тука и вознемиреноста кај дел од населението - дали и оваа привилегија ќе биде изгубена и дали ќе се соочиме со инфлацијата наспроти фиксирани плати. И тоа наспроти сите убедувања од надлежните владини субјекти дека сè е "под контрола". Ама работата не "мириса" дека сè се одвива според нивните проекции.

шок на светско ниво. И како трето и најважно прашање е тоа дека секое зголемување на цените несомнено ќе ја придвижи инфлаторната спирала.

ИНФЛАЦИЈА НА ПОВИДОК

Ако досега најголем дел од македонското население не знаеше кога и дали воопшто ќе добие плата, знаеше барем кој производ колку чини. Една од ретките привилегии на земјите кои не се богати и се во транзиција се стабилните цени. Токму од тука и вознемиреноста кај дел од населението - дали и оваа привилегија ќе биде изгубена и дали ќе се соочиме со инфлацијата наспроти фиксирани плати. И тоа наспроти сите убедувања од надлежните владини субјекти дека сè е "под контрола". Ама работата не "мириса" дека сè се одвива според нивните проекции.

Зашто рекордно високите

цени на нафтените деривати се една од главните причини за повисоката стапка на инфлација во земјава, која во првата половина од годината, во споредба со истиот период лани, ја помина границата од 3 отсто. А тоа е повеќе од проектираните 2,6 отсто на годишно ниво. Инаку, оваа Влада засега не презема ништо за да ги намали ефектите од зголемувањето на цената на суровата нафта врз домашното стопанство. Експертите предлагаат државата да се откаже од дел од давачките за производство и трговија со горива, по примерот на земјите од соседството. Но, засега од тоа нема ништо, па цените на бен-

"Иако повеќе пати реагиравме преку нашите здруженија и комори и баравме интервенции, бидејќи трошоците во работењето постојано ни се зголемуваат, Владата досега не презеде ништо", потенцира Наумоски.

Во скопски "Жито лукс" велат дека порастот на цените на бензините нема да има влијание ниту врз производството ниту врз крајниот производ. Според деловната стратегија на компанијата, нема да има корекција на цената на готовиот производ, бидејќи станува збор за основен прехранбен артикл, кој не е пожелно да поскапува поради социјалната состојба во државава. Инаку, тие не

бензините, ниту е побарана корекција на висината на надместокот на услугата. Но, додаваат дека доколку цената на горивата продолжи да расте непрекинато во наредните месеци, дополнително ќе се оцени како ќе се поставува во иднина.

Слична е состојбата и кај скопската кондиторска фабрика "Европа", каде велат дека низ земјава имаат малку транспортни возила, а надворешниот извоз на производите се врши со странски превозници кои досега не реагирале на цените на бензините, најверојатно затоа што веројатно имаат извесни резерви на гориво. Но, до кога не се знае.

за зголемување на цената на струјата за речиси 13 отсто, велат од компанијата. Уште пред два месеца "МЕПСО" најави зголемување на цената на струјата за 12,8 отсто, откако увезе електрична енергија по цена за околу 40 отсто повеќе од минатата година. Според нивните пресметки, високата цена на увезената струја ќе ја поскапи цената за 12,8 отсто. Новите пресметки на "МЕПСО" кои покажаа дека цената на струјата треба да се зголеми за 12,8 отсто беа прифатени од Управниот одбор уште минатиот месец. "МЕПСО" ќе бара зголемување на цената за пренос на електричната енергија, но тоа автоматски ќе ја

А ЌЕ ГИ "ЗАПАЛИ" КАСИ

зините во Македонија се највисоки во регионот.

Со поскапувањето на транспортните трошоци автоматски се зголемуваат и вкупните трошоци во работењето на компаниите, што повлекува и поскапување на цената на крајниот производ. Од друга страна, пак, фирмите не се во состојба да ги зголемуваат цените на крајниот производ поради опасноста од опаѓање на потрошувачката, а во услови на конкуренција на пазарот. Според директорот на "Витаминка", Симон Наумоски, ако цените на бензините континуирано растат во наредниот период, тие ќе бидат принудени да преземат непопуларни мерки, како што се, зголемување на цените, намалување на производството, намалување на платите или на бројот на работниците. Иако се свесни дека со оваа мерка може да им опадне пласманот уште повеќе во состојба кога со ништо не се заштитени од увозната конкуренција.

VI SOKI TE CENI KE NE NATERAAT DA JA CENI ME SEKOJA KAPKA BENZI N

располагаат со сопствена дистрибутивна мрежа, туку ги користат услугите на приватна транспортна фирма, од каде што засега нема поплаки на растот на цените на

СТРУЈАТА ЌЕ "ГОРИ"

Македонскиот електропреносен систем оператор "МЕПСО" до крајот на седмичава ќе го испрати барањето

покачи и цената за крајните потрошувачи. Се најавува дека по "МЕПСО" и ЕСМ ќе бара корекција на дистрибутивната цена на струјата, бидејќи ќе мора да ги покрие зго-

лемените трошоци од зголемувањето на цената на преносот.

Ако Регулаторната комисија за енергетика го прифати барањето на "МЕПСО", за 13 отсто ќе се зголеми и цената на струјата која ја плаќаат граѓаните, бидејќи за толку ќе се зголемат трошоците на "ЕСМ дистрибуција". Во Регулаторната комисија не ги коментираат овие информации, бидејќи сè уште не го добиле барањето. Дали и колку ќе се зголеми цената на електричната енергија ќе зависи од пресметките на регулаторите. Барањето за поскапување на струјата во "МЕПСО" го правдаат со зголемените трошоци, кои произлегуваат од повисоката цена на струјата од увоз. Еден киловат час од увоз годинава "МЕПСО" го чини околу пет евроценти. Лани старото Електростопанство на Македонија ја увезуваше струјата по просечна цена од 3,6 евроценти за киловат час.

Во оваа насока, не може да се спомне и рекордната цена на шеќерот, која денонвиве добива екстремни димензии. Во моментот килограм шеќер на големо чини 35 денари, што е за над 40 отсто повеќе во споредба со истиот период лани. Но, барем во земјава сè уште го има, за разлика од нашиот северен сосед каде шеќерот мистериозно "исчезна" од рафтовите на супермаркетите. Колку за илустрација, таму шеќер може да се најде единствено во малите продавници, но по цена од 90 динари. Само за споредба, пред два месеца килограм шеќер чинеше 47 динари.

ЗЕЛЕНА НАФТА?

Поскапувањето на цените на горивата е едно од најболните прашања со кои се соочуваат индивидуалните земјоделци. Според претседателот на Сојузот на земјоделците, Вељо Тантаров, ваквата состојба е речиси неodrжлива и поради сè поголемите трошоци, земјоделците се во безизлезна состојба.

"Македонија е единствена

држава во Европа каде горивото (нафтата) има иста цена како за автомобилите, така и за комбајните и тракторите. Колку за илустрација, сите на-

има голем број стимулативни мерки за заштита на земјоделците од енергетските шокови од високите цени на нафтата", вели Тантаров. Покрај

Според Тантаров, жално е што ништо од договореното не се реализира во изминатите 4 години, па сега од новиот премиер сериозно очекуваат да преземе нешто за заштита на аграрниот сектор.

А континуираниот пораст на цените на нафтата сè понегативно влијае и врз превозниците, кои никако да здивнат последните години. Не минаа ниту неколку месеци од последната "корекција" на цената, се разбира нагоре, кога денонвиве Јавното сообраќајно претпријатие повторно сериозно размислува за зголемување на, за волја на вистината, и онака високите цени на градскиот превоз во Скопје. Сепак, од ЈСП најавуваат дека пред да ги зголемат цените прво ќе почекаат да видат дали конечно државата ќе се сети на овој сектор и ќе интервенира за да ги заштити граѓаните од нов удар по џебот. Како што е и секаде во соседството, зошто во земјите од регионот јавниот градски и приградски превоз користат дизел-гориво од државните резерви по рафинериска цена и уживаат низа поволности при плаќањето, само поради заштитата на населението од вакви ценовни шокови.

ИЗВОЗ НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Од минатата седмица ТЕЦ "Неготино" работи со полна пара за потребите на грчкиот пазар. Грчкото електростопанство "ПСС" склучи договор со Македонскиот преносен систем оператор ("МЕПСО") за закуп на термоелектраната за еден месец, со можност договорот да се продолжи до први октомври. Грците ќе го купуваат целото производство од ТЕЦ "Неготино" по цена од околу 74 евра за еден мегават. "ПСС" ќе плаќа 39.000 евра фиксен дневен надоместок. Освен тоа, ќе плаќа и варијабилан трошок за производство и трошок за вклучување на термоелектраната. Од "МЕПСО" велат дека се работи за позитивен договор, кој е во корист на државата. Оттаму додаваат дека цените кои се договорени меѓу трите компании се во согласност со цените утврдени од Регулаторната комисија за енергетика. Грција е една од најголемите увознички на електрична енергија на Балканот. За разлика од другите земји, заради туристичката сезона, Грција увезува големи количества струја и во летниот период. Експертите велат дека цената по 74 евра за еден мегават е поволна за "ПСС", бидејќи на грчкиот пазар просечната цената на еден мегават е 110 евра.

ши соседи користат т.н. зелена нафта, која е наменета за употреба во земјоделските машини (трактори, комбајни и сл.), и која за земјоделците е речиси со 50 отсто пониска цена од редовната. Тука предничи Хрватска, а и Србија

ова, проблемот е поизразен и при плаќањето на ДДВ за нафтата, па така индивидуалните земјоделци сè уште се без право на враќање на ДДВ, во споредба со земјоделските комбинати, кои имаат право на враќање на средствата.